

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเงินฝากและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ Relationship Between Deposit Management and Commercial Banks' Profitability

ยุวดี มาลารอส^{1*} กิ่งแก้ว สมจิตร² จุฑารัตน์ ไบปกทอง³ ชลดา อบแก้ว⁴ และ วิกิรนต์ เพือกมมงคล⁵
Yuwadee Malaros^{1*}, Kingkaew Somchit², Jutharat Baipokthong³, Chonlada Obkaew⁴
and Wikrant Paukmongkol⁵

*Corresponding author, e-mail: yuwadee.ja17@gmail.com

Received: October 9th, 2020; Revised: November 15th, 2020; Accepted: November 23rd, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ เพื่อศึกษาความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเงินฝากและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยจำนวน 14 ธนาคาร และเก็บรวบรวมข้อมูลลงรายงานประจำปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 – พ.ศ.2562 จำนวน 126 ตัวอย่าง เป็นข้อมูลแบบพาแนล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สมการเชิงถดถอย ด้วยวิธีวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ผลการศึกษาพบว่า ธนาคารพาณิชย์มีการบริหารเงินฝากด้านต้นทุนของเงินฝากและด้านเสถียรภาพของเงินฝากอยู่ในระดับที่ดี ส่วนความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ถือว่าอยู่ในระดับที่ดีเช่นกัน และนอกจากนั้นยังพบว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารเงินฝาก ความสามารถในการทำกำไร

Abstract

The aims of this research were to study the deposit management of commercial banks, to study the profitability of the commercial banks, and to study the relationship between deposit management and the profitability of commercial banks. The sample was commercial banks which registered in Thailand. The data collection was all annual information collection between year 2011 to 2019. There were 126 samples from panel data. The data analysis was using the multiple

¹⁻⁴ นักศึกษาลัทธิบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Student in Bachelor of Business Administration Program in Business Administration,

Faculty of Management Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Assistant Professor in Bachelor of Business Administration Program in Business Administration,

Faculty of Management Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

linear regression method with ordinary least squares (OLS). The result found that the commercial banks had a good deposit management in terms of the cost of deposits and deposit stability. The profitability of commercial banks was also considered to be at a good level. In addition, it was found that deposit interest rates were significantly related to profitability at .05.

Keywords: Deposit Management, Profitability

บทนำ

การบริหารเงินฝาก ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญต่อการบริหารธนาคารพาณิชย์ เพราะเงินฝากเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญที่ธนาคารพาณิชย์สามารถนำเงินฝากเหล่านั้นไปใช้ในการลงทุนหาผลประโยชน์ให้กับธนาคารพาณิชย์ และธนาคารพาณิชย์ยังเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นแหล่งของการระดมเงินทุนจากผู้ฝากทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ เพื่อนำมาลงทุนในภาคเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ธนาคารพาณิชย์จึงเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยธนาคารมีการมุ่งแสวงหากำไรให้สูงที่สุดจากเงินฝาก เพื่อสร้างผลกำไรของการลงทุนในกิจการต่างๆ และการบริหารต้นทุนและเสถียรภาพเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ที่ขาดประสิทธิภาพย่อมจะส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ซึ่งจะทำให้มีผลกำไรที่ลดลง ในปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจไทยมีปัญหาอยู่ในช่วงถดถอย ทำให้ประชาชนมีรายได้ลดลง จึงไม่มีเงินมาเก็บออมในธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์ปล่อยกู้ได้น้อยลง ทำให้นักลงทุนไม่มีเงินมาลงทุน (สายสมร วงศ์สวัสดิ์, 2561 : 123 – 127)

ความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ เป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินกิจการของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะมีโอกาสในการทำกำไรได้มากน้อยเพียงใดในนั้น ขึ้นอยู่กับการบริหารกิจการของธนาคารให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด รวมถึงการบริหารเงินฝากของธนาคารด้วย ธนาคารพาณิชย์จึงต้องมีการทำกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการนำเงินฝากไปลงทุนในกิจการต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าธนาคารพาณิชย์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรที่ดี และความสามารถในการทำกำไรนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเจ้าหน้าที่และเจ้าของธุรกิจเพราะธุรกิจ เพราะธุรกิจจะอยู่รอดหรือดำเนินงานต่อไปได้ในระยะยาวต้องมีรายได้ที่คุ้มค่างบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานแล้วคงเหลือกำไรอย่างเพียงพอที่จะจ่ายคืนเงินต้นและดอกเบี้ยให้แก่เจ้าหน้าที่และจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นอีกด้วย (บดีรินทร์ มหาวงศ์ และไพฑูริย์ ผงวงศ์, 2562 : 15 - 40)

จากการศึกษาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจนำปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการบริหารเงินฝากและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย รวมไปถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบริหารเงินฝากและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากปริมาณเงินฝากจะมีผลต่อการลงทุนของนักลงทุนที่แสวงหาผลกำไร และการลงทุนจะเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อนำผลการศึกษานี้เป็นแนวทางการบริหารต้นทุนและเสถียรภาพเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายกำไรสูงสุดและความสามารถในการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารเงินฝากของธนาคารพาณิชย์
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบริหารเงินฝากและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์

การบริหารเงินฝาก

ในการบริหารเงินฝากให้มีประสิทธิภาพนั้นสามารถวัดได้ตามแนวคิดของ อุษณีย์ ลีรัตน์ (2559 : 150 - 193) ที่วัดจากอัตราส่วนดอกเบี้ยเงินฝากต่อเงินฝากรวม (DID) อัตราส่วนเงินฝากจ่ายคืนเมื่อทวงถามต่อเงินฝากรวม (DDD) อัตราส่วนเงินฝากออมทรัพย์ต่อเงินฝากรวม (SDD) อัตราส่วนเงินฝากจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาต่อเงินฝากรวม (TDD) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายพนักงานต่อเงินฝากรวม (OED) และอัตราส่วนค่าใช้จ่ายอาคารสถานที่ต่อเงินฝาก (AED) โดยมีรายละเอียดของอัตราส่วนดังต่อไปนี้

1. อัตราส่วนดอกเบี้ยเงินฝากต่อเงินฝากรวม (deposit interest on deposit : DID) คือ อัตราส่วนดอกเบี้ยเงินฝากที่สถาบันการเงินจ่ายให้กับผู้ฝากเงิน เพื่อเป็นผลตอบแทนในการนำเงินมาฝากไว้กับสถาบันการเงิน และถือเป็นต้นทุนของเงินฝาก อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงค่าใช้จ่ายของธนาคารจากดอกเบี้ยเงินฝากว่าธนาคารพาณิชย์มีต้นทุนจากดอกเบี้ยเงินฝากมากหรือน้อยเพียงใด ซึ่งถ้ามีดอกเบี้ยเงินฝากน้อยจะส่งผลดีต่อธนาคาร อัตราส่วนนี้สามารถวัดได้จากสูตร ต่อไปนี้

$$DID = \frac{DI}{D}$$

เมื่อกำหนดให้ DID คือ อัตราส่วนดอกเบี้ยเงินฝากต่อเงินฝากมีค่าเท่ากับร้อยละ DI (deposit interest) คือ ดอกเบี้ยเงินฝาก มีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี และ D (deposit) คือเงินฝาก มีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี

2. อัตราส่วนเงินฝากจ่ายคืนเมื่อทวงถามต่อเงินฝากรวม (demand deposit on deposit : DDD) คือ อัตราส่วนที่แสดงเสถียรภาพเงินฝากจ่ายคืนเมื่อทวงถามเมื่อเทียบกับเงินฝากรวมของธนาคาร ซึ่งถ้ามีเสถียรภาพเงินฝากจากประเภทเงินฝากจ่ายคืนเมื่อทวงถามน้อยจะส่งผลดีต่อธนาคาร เพราะเงินฝากประเภทนี้ไม่สามารถรู้ล่วงหน้าว่าผู้ฝากจะฝาก-ถอนเมื่อใด ส่งผลให้ธนาคารไม่สามารถนำเงินไปลงทุนเพื่อสร้างกำไรได้ อัตราส่วนนี้สามารถวัดได้จากสูตร ต่อไปนี้

$$DDD = \frac{DD}{D}$$

เมื่อกำหนดให้ DDD คือ อัตราส่วนเงินฝากจ่ายคืนเมื่อทวงถามต่อเงินฝากรวมมีค่าเท่ากับร้อยละ DD (demand deposit) คือ เงินฝากจ่ายคืนเมื่อทวงถาม มีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี และ D (deposit) คือ เงินฝากรวม มีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี

3. อัตราส่วนเงินฝากออมทรัพย์ต่อเงินฝากรวม (saving deposit on deposit : SDD) คือ อัตราส่วนที่แสดงเสถียรภาพเงินฝากออมทรัพย์เมื่อเทียบกับเงินฝากรวมของธนาคาร ซึ่งถ้ามีเสถียรภาพเงินฝากจากประเภทเงินฝากออมทรัพย์น้อยจะส่งผลดีต่อธนาคาร เพราะเงินฝากประเภทนี้ไม่สามารถรู้ล่วงหน้าว่าผู้ฝากจะฝาก - ถอนเมื่อใด ส่งผลให้ธนาคารไม่สามารถนำเงินไปลงทุนเพื่อสร้างกำไรได้ อัตราส่วนนี้สามารถวัดได้จากสูตร ต่อไปนี้

$$SDD = \frac{SD}{D}$$

เมื่อกำหนดให้ SDD คือ อัตราส่วนเงินฝากออมทรัพย์ต่อเงินฝากรวมมีค่าเท่ากับร้อยละ SD (saving deposit) คือ เงินฝากออมทรัพย์ มีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี และ D (deposit) คือ เงินฝากรวม มีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี

4. อัตราส่วนเงินฝากจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาต่อเงินฝากรวม (time deposit on deposit : TDD) คือ อัตราส่วนที่แสดงเสถียรภาพเงินฝากจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาเมื่อเทียบกับเงินฝากรวมของธนาคาร ซึ่งถ้ามีเสถียรภาพเงินฝากจากประเภทเงินฝากจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลามากจะส่งผลดีต่อธนาคาร เพราะเงินฝากประเภทนี้มีระยะเวลาครบกำหนดในการฝาก เช่น 3 เดือน 6 เดือน 12 เดือน เป็นต้น ส่งผลให้ธนาคารสามารถนำเงินไปลงทุนเพื่อสร้างกำไรได้ อัตราส่วนนี้สามารถวัดได้จากสูตร ต่อไปนี้

$$TDD = \frac{TD}{D}$$

เมื่อกำหนดให้ TDD คือ อัตราส่วนเงินฝากจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาต่อเงินฝากรวมมีค่าเท่ากับร้อยละ TD (time deposit) คือ เงินฝากจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา มีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี และ D (deposit) คือ เงินฝากรวม มีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี

5. อัตราส่วนค่าใช้จ่ายพนักงานต่อเงินฝากรวม (officer expended on deposit : OED) คือ อัตราส่วนที่แสดงค่าตอบแทนที่จ่ายให้พนักงานและลูกจ้างของธนาคาร อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นต้นทุนของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงานเมื่อเทียบกับเงินฝากรวม ซึ่งถ้ามีค่าใช้จ่ายพนักงานน้อยยิ่งส่งผลดีต่อธนาคาร เพราะธนาคารจะได้มีต้นทุนที่ต่ำลง ซึ่งจะส่งผลให้ธนาคารมีกำไรที่มากขึ้น อัตราส่วนนี้สามารถวัดได้จากสูตร ต่อไปนี้

$$OED = \frac{OE}{D}$$

เมื่อกำหนดให้ OED คือ อัตราส่วนค่าใช้จ่ายพนักงานต่อเงินฝากรวมมีค่าเท่ากับร้อยละ OE (officer expended) คือ ค่าใช้จ่ายพนักงาน มีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี และ D (deposit) คือ เงินฝากรวม มีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี

6. อัตราส่วนค่าใช้จ่ายอาคารสถานที่ต่อเงินฝากรวม (asset expended on deposit : AED) คือ อัตราส่วนที่แสดงค่าใช้จ่ายอาคารสถานที่ เช่น ค่าเสื่อมราคา ค่าเช่า ค่าซ่อมแซม และบำรุงรักษาอัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นต้นทุนของค่าใช้จ่ายอาคารสถานที่เมื่อเทียบกับเงินฝากรวม ซึ่งถ้ามีน้อยยิ่งส่งผลดีต่อธนาคาร เพราะธนาคารจะได้มีต้นทุนที่ต่ำลง ซึ่งจะส่งผลให้ธนาคารมีกำไรที่มากขึ้น อัตราส่วนนี้สามารถวัดได้จากสูตร ต่อไปนี้

$$AED = \frac{AE}{D}$$

เมื่อกำหนดให้ AED คือ อัตราส่วนค่าใช้จ่ายอาคารสถานที่ต่อเงินฝากรวมมีค่าเท่ากับร้อยละ AE (asset expended) คือ ค่าใช้จ่ายอาคารสถานที่ มีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี และ D (deposit) คือ เงินฝากรวม มีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี

ความสามารถในการทำกำไร

ปริมาณเงินฝากถือเป็นต้นทุนของเงินทุน เป็นวัตถุประสงค์หลักในการประกอบกิจการธนาคารใช้เป็นต้นทุนในการแสวงหากำไร หากมีปริมาณเงินฝากเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลต่อความสามารถในการสร้างโอกาสในการลงทุนเพิ่มมากขึ้นด้วย (ณัฐธยาน์ ศรีวานิช. 2556 : 51) ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ความสามารถในการทำกำไรจะวัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (return on assets : ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (return on equity: ROE) (ณชา อนันต์โชติกุล และลัทธพร รัตนวราภรณ์, 2561) โดยงานวิจัยนี้ได้พิจารณาตัวแปร 2 ตัวแปร ได้แก่ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) เนื่องจากมีผลต่อการดำเนินงานของกิจการของธนาคาร ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) คือ อัตราส่วนของผลกำไรสุทธิจากการดำเนินงานธุรกิจเปรียบเทียบกับสินทรัพย์รวม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของบริษัทในการนำสินทรัพย์ไปลงทุนและสร้างผลตอบแทน โดยค่า ROA นั้นแสดงถึงผลกำไรจากการดำเนินงานเปรียบเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมดที่บริษัทใช้ดำเนินการ และนอกจากนั้นอัตราส่วนนี้แสดงถึงผลการดำเนินงานและความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ (วริวรรณ เจริญรูป และคณะ, 2560 : 44 - 50) โดยอัตราส่วนนี้สามารถคำนวณได้จากสมการต่อไปนี้

$$ROA = \frac{EAT}{TA}$$

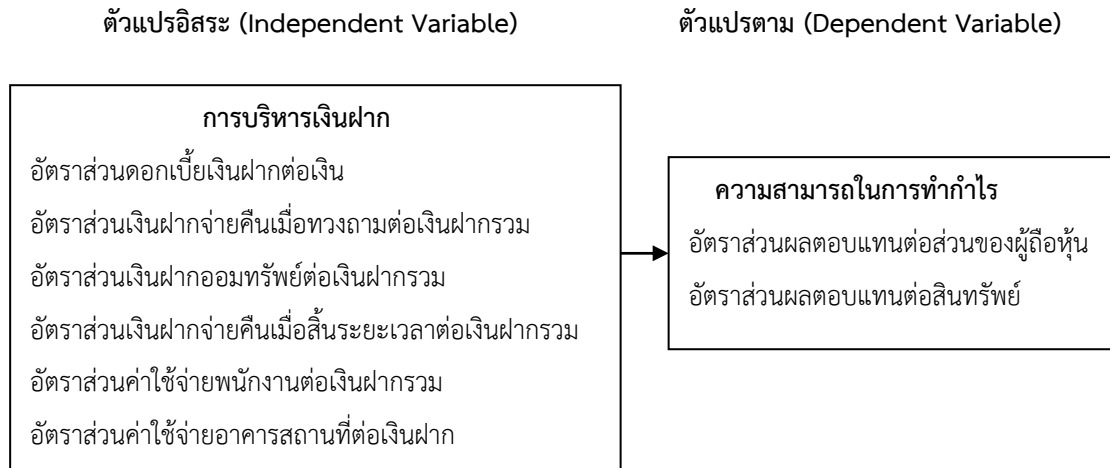
เมื่อกำหนดให้ ROA คือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีค่าเป็นร้อยละต่อปี EAT (earning after tax) คือ กำไร (ขาดทุน) สุทธิมีค่าเท่ากับบาทต่อปี และ TA (total assets) คือ สินทรัพย์รวมมีค่าเท่ากับบาทต่อปี

2. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) คือ อัตราส่วนของผลกำไรสุทธิที่ผู้ถือหุ้นนั้นจะได้รับ โดยนิยมใช้ในการวิเคราะห์เพื่อวัดผลตอบแทนจากการดำเนินงานธุรกิจที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารงานของบริษัทโดยวัดจากผลตอบแทนที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับ และนอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นว่ากิจการมีการเจริญเติบโตและมีความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้นและสร้างความมั่งคั่งให้แก่ผู้ถือหุ้นได้ (บดีรินทร์ มหาวงค์ และ ไพบุลย์ ผจวงวงศ์, 2562 : 22) โดยผลลัพธ์ของอัตราส่วนนี้แสดงถึงผลตอบแทนที่ผู้ถือหุ้นควรจะได้รับว่ามีค่ามากน้อยอย่างไร เมื่อผลลัพธ์มีค่าสูงนั้นหมายความว่าผู้ถือหุ้นจะได้รับผลตอบแทนที่สูง แต่ในทิศทางตรงกันข้ามถ้าผลลัพธ์ของอัตราส่วนนี้มีค่าต่ำย่อมหมายความว่าผู้ถือหุ้นจะได้รับผลตอบแทนที่ต่ำเช่นกัน ซึ่งอัตราส่วนนี้สามารถคำนวณได้จากสมการต่อไปนี้

$$ROE = \frac{EAT}{E}$$

เมื่อกำหนดให้ ROE คือ อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้นที่มีค่าเท่ากับร้อยละ EAT (earning after tax) คือ กำไร (ขาดทุน) สุทธิมีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี และ E (equity) คือ ส่วนของผู้ถือหุ้นที่มีหน่วยเท่ากับบาทต่อปี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย จำนวน 14 ธนาคาร ธนาคารเพื่อรายย่อย จำนวน 1 ธนาคาร ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ จำนวน 4 ธนาคาร และธนาคารที่เป็นสาขาของธนาคารต่างประเทศ จำนวน 11 ธนาคาร รวมทั้งหมด 30 ธนาคาร

2. กลุ่มตัวอย่าง เลือกเฉพาะธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยเนื่องจากมีบทบาทและความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและเป็นที่น่าสนใจของนักลงทุน จำนวน 14 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน) ธนาคารซีไอเอ็มบี (ไทย) จำกัด (มหาชน) ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด (ไทย) จำกัด (มหาชน) ธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ธนาคารทีสโก้ จำกัด (มหาชน) ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) ธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน) และธนาคารไอซีบีซี จำกัด (มหาชน) และสาเหตุที่ไม่ได้นำ ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย เพราะเป็นธนาคารเฉพาะกิจที่ตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินงานตามนโยบายรัฐเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมธุรกิจโดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังและไม่เป็นที่น่าสนใจของนักลงทุน

ตัวแปรการวิจัย

ตัวแปรการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปร 2 ชนิด คือ

1. ตัวแปรอิสระ คือ 1) อัตราส่วนดอกเบี้ยเงินฝากต่อเงินฝากรวม (DID) 2) อัตราส่วนเงินฝากจ่ายคืนเมื่อทวงถามต่อเงินฝากรวม (DDD) 3) อัตราส่วนเงินฝากออมทรัพย์ต่อเงินฝากรวม (SDD) 4) อัตราส่วนเงินฝาก

จ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาต่อเงินฝากกรม (TDD) 5) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายพนักงานต่อเงินฝากกรม (OED) และ 6) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายอาคารสถานที่ต่อเงินฝาก (AED)

2. ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ วัดได้จาก 1) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และ 2) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์หน่วยประมวลผล AMD Ryzen 5 3550H with Radeon Vega Mobile Gfx 2.10 GHz หน่วยความจำ 8.00 GB โดยใช้ซอฟต์แวร์ในการประมวลผลข้อมูล ได้แก่ EViews 10 และ Microsoft Excel 2016

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลงบรายงานประจำปีของธนาคารพาณิชย์ 14 แห่งจากเว็บไซต์ของธนาคาร ข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อมูลรายปี มีหน่วยเป็นล้านบาทต่อปี ตั้งแต่ปี 2554 – 2562 จำนวน 9 ปี โดยข้อมูลที่ได้อาจเป็นองค์ประกอบการคำนวณค่าอัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรและการบริหารเงินฝากของธนาคารพาณิชย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สมการเชิงถดถอย (multiple linear regressions) วิธี ordinary least squares: OLS ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. การทดสอบความนิ่งของข้อมูล (stationary) โดยใช้ unit root panel test เลือกวิธี Levin Lin and Chu ที่ระดับ (level) และผลต่าง (difference) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ผลการทดสอบ พบว่า ตัวแปร DID DDD TDD AED ROA และ ROE มีความนิ่งที่ระดับ level โดยมีค่า statistic เท่ากับ -8.6145 -9.7016 -2.1064 -17.2676 -10.0283 -5.1807 และมีค่า prob เท่ากับ .000 .000 .017 .000 .000 .000 .000 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และตัวแปร SDD OED มีความนิ่งที่ระดับ 1st เท่ากับ -6.9238 -30.3666 ตามลำดับ และมีค่า prob เท่ากับ .000 .000 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2. การทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (co-integration) โดยใช้ Johansen co-integration test เลือกวิธี Kao (engle granger based) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สำหรับแบบจำลอง 2 แบบจำลอง ได้แก่

แบบจำลองที่ 1 $ROE = DID + DDD + SDD + TDD + OED + AED$ โดยมี t statistic เท่ากับ -2.2138 และ Prob. .013 ผลการทดสอบพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว แสดงว่า สามารถนำไปวิเคราะห์ได้โดยไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ไม่จริง

แบบจำลองที่ 2 $ROA = DID + DDD + SDD + TDD + OED + AED$ โดยมี t statistic เท่ากับ -1.1885 และ Prob. เท่ากับ .117 ผลการทดสอบพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว แสดงว่า ถ้านำไปวิเคราะห์อาจเกิดปัญหาความสัมพันธ์ไม่จริงได้ต้องทำการแก้ไขด้วยวิธีผลต่าง (difference)

3. การทดสอบแบบจำลองระหว่าง fixed effect model กับ random effect model โดยใช้ Hausman test พบว่า แบบจำลองที่ 1 ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จึงใช้ random effect model สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยมีค่า Chi-square เท่ากับ 6.9317 ที่ Prob. เท่ากับ

.436 และแบบจำลองที่ 2 ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จึงใช้ random effect model สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เช่นกัน โดยมีค่า Chi-square เท่ากับ 1.2086 ที่ Prob. เท่ากับ .990

4. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระด้วยสมการเชิงถดถอย (multiple linear regressions) วิธี ordinary least squares : OLS และกำหนดเกณฑ์ความสัมพันธ์ด้วยค่า R^2 (เกรียงไกร จิรกุลพรชัย, 2552 : 36 - 40) ดังนี้

R^2 น้อยกว่า 50% หมายความว่า มีความสัมพันธ์น้อย

R^2 ระหว่าง 50%-70% หมายความว่า มีความสัมพันธ์ปานกลาง

R^2 มากกว่า 70% หมายความว่า มีความสัมพันธ์มาก

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการบริหารเงินฝากของธนาคารพาณิชย์

จากการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อบรรยายลักษณะทั่วไปด้านการบริหารเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลการศึกษาดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารเงินฝาก

รายการ	อัตราส่วนการบริหารเงินฝาก					
	DID	DDD	SDD	TDD	OED	AED
Mean	1.69%	4.61%	46.55%	43.99%	1.59%	0.51%
SD.	.0142	.0359	.1879	.1988	.0083	.0023

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ อัตราส่วนดอกเบี้ยเงินฝากต่อเงินฝาก (DID) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.69% หมายความว่า ธนาคารมีต้นทุนของดอกเบี้ยเงินฝากที่ดี อัตราส่วนเงินฝากจ่ายคืนเมื่อทวงถามต่อเงินฝากรวม (DDD) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61% หมายความว่า ธนาคารมีเสถียรภาพของเงินฝากจ่ายคืนเมื่อทวงถามที่ดี อัตราส่วนเงินฝากออมทรัพย์ต่อเงินฝากรวม (SDD) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 46.55% หมายความว่า ธนาคารเสถียรภาพของเงินฝากจ่ายคืนเมื่อทวงถามที่ไม่ดี อัตราส่วนเงินฝากจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาต่อเงินฝากรวม (TDD) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.99% หมายความว่า ธนาคารมีเสถียรภาพของเงินฝากจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาไม่ดี อัตราส่วนค่าใช้จ่ายพนักงานต่อเงินฝากรวม (OED) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.59% หมายความว่า ธนาคารมีต้นทุนของค่าใช้จ่ายพนักงานที่ดี อัตราส่วนค่าใช้จ่ายอาคารสถานที่ต่อเงินฝาก (AED) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.51% หมายความว่า ธนาคารมีต้นทุนของค่าใช้จ่ายอาคารสถานที่ดี

ผลการศึกษาความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์

จากการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อบรรยายลักษณะทั่วไปด้านความสามารถในการทำกำไร โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลการศึกษาดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการทำกำไร

รายการ	ความสามารถในการทำกำไร	
	ROE	ROA
Mean	9.63%	1.08%
SD.	.0491	.0053

จากตารางที่ 2 พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.63% หมายความว่า ธนาคารพาณิชย์มีความสามารถในการทำกำไรอยู่ในระดับที่ดีและอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.08% หมายความว่า ธนาคารพาณิชย์มีความสามารถในการทำกำไรอยู่ในระดับที่ดี

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเงินฝากกับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์
งานวิจัยนี้ใช้สมการเชิงถดถอย (multiple linear regressions) วิธี ordinary least squares : OLS ได้ผลการวิจัยดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเงินฝากกับความสามารถในการทำกำไร

ตัวแปร	ROE		ROA	
	Coefficient	Prob.	Coefficient	Prob.
C	0.1437	0.007	0.016	0.013
DID	0.3946	0.212	-0.077	0.041*
DDD	-0.1732	0.298	-0.024	0.225
SDD	-0.0993	0.097	-0.007	0.309
TDD	-0.0345	0.524	-0.005	0.409
OED	-0.7687	0.369	0.075	0.477
AED	5.1807	0.077	0.371	0.293
R-squared	12.85%		6.64%	
Ad. R-squared	7.69%		1.11%	
F-test	2.4876		1.2006	
Prob. F-test	0.020		0.307	

*p < .05

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการบริหารเงินฝากและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเงินฝาก และความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ โดยสรุปผลการวิจัย

วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2563

ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์มีการบริหารเงินฝากและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ที่ดี เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้วัดการบริหารเงินฝากเกี่ยวกับต้นทุนค่าใช้จ่ายอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ต้นทุนค่าใช้จ่ายพนักงาน ต้นทุนค่าใช้จ่ายอาคารสถานที่ และเสถียรภาพของเงินฝากที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ ส่งผลให้ผู้ถือหุ้นได้รับกำไรสูงขึ้น และนอกจากนั้นยังพบว่าการบริหารต้นทุนเงินฝากนั้นมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่อัตราส่วนดอกเบี้ยเงินฝากต่อเงินฝาก (DID) มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร ส่งผลให้เมื่ออัตราดอกเบี้ยของเงินรับฝากลดลง ธนาคารพาณิชย์ก็จะมีความสามารถในการทำกำไรที่ดีและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยของเงินรับฝากถือเป็นต้นทุนของธนาคารพาณิชย์ที่จ่ายให้กับผู้ฝาก หากมีการเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลต่อกำไรของธนาคารพาณิชย์

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเงินฝากและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ พบว่าธนาคารพาณิชย์มีการบริหารเงินฝากที่ดี เนื่องจากธนาคารมีต้นทุนเงินฝากที่ต่ำ อันเนื่องมาจากธนาคารมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าอัตราเงินเฟ้อจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก นอกจากนี้ธนาคารยังมีเสถียรภาพเงินฝากที่ดี เนื่องจากธนาคารมีเงินฝากประเภทออมทรัพย์และจ่ายคืนเมื่อทวงถามอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับเงินฝากรวม ซึ่งธนาคารไม่สามารถควบคุมได้ว่าผู้ฝากจะมาถอนเงินเมื่อใด และมีเงินฝากประเภทจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดในปริมาณมาก ซึ่งในส่วนนี้ธนาคารสามารถกำหนดการไหลออกของเงินฝากได้ล่วงหน้า ส่งผลทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถสร้างรายได้และผลกำไรจากสินเชื่อได้ ซึ่งทำให้ต้นทุนการดำเนินงานของธนาคารอยู่ในระดับที่ต่ำ ส่งผลทำให้กำไรของธนาคารอยู่ในระดับที่ดี เป็นที่พึงพอใจของผู้ถือหุ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิไลวรรณ เทียงตรง และคณะ (2561 : 307 - 308) ที่ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมแล้วปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของธนาคารพาณิชย์เหล่านี้ ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย อัตราส่วนสินทรัพย์ โดยที่ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยสามารถอธิบายความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ได้ หากธนาคารพาณิชย์มีการจัดการเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยที่มีประสิทธิภาพ จะส่งต่อความสามารถในการทำกำไรที่เพิ่มขึ้นจริง ธนาคารพาณิชย์มีการบริหารเงินฝากด้านต้นทุนของเงินฝากและเสถียรภาพของเงินฝากมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจตเมธนิ วงศ์ภักดี (2556 : 16 - 22) ที่พบว่า การบริหารเงินฝากที่ขาดประสิทธิภาพย่อมจะส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ซึ่งจะทำให้มีผลกำไรที่ลดลง

อย่างไรก็ตามหากเกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการค้าโลก การเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันและทองคำ การเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการเงินหรือการเปลี่ยนแปลงในช่วงรัฐประหาร หรือช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา และช่วงของการเกิดโรคระบาด เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยอาจส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และการวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นับเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆ ในงบการเงิน บัญชีถึงสถานะทางการเงิน ปริมาณเงินฝาก ผลการดำเนินงานและความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งการวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรได้มีการนำทั้งปัจจัยทางตรง และปัจจัยทางอ้อมมาใช้ในการวิเคราะห์ควบคู่กันไป โดยเลือกใช้ตัวแปรที่มีความเหมาะสมกับงานวิจัย

ดังนั้นผู้ที่สนใจศึกษาในประเด็นลักษณะนี้เพิ่มเติมสามารถนำไปประยุกต์ใช้เทคนิคทางเศรษฐมิติอื่น เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการจัดการการบริหารเงินฝากให้กับธนาคารพาณิชย์ เพื่อใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ให้ธนาคารพาณิชย์

2. ความสามารถการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์สามารถบ่งบอกถึงผลกำไรที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับ และความคุ้มค่าของการใช้สินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงผลกำไรที่สูงที่สุดและมีความเสี่ยงต่ำที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารเงินฝาก เพื่อเป็นแนวทางให้ธนาคารพาณิชย์สามารถพิจารณาและนำไปพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร จิรกุลพรชัย. (2552). ปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ค้างชำระของสินเชื่อที่อยู่อาศัยในแต่ละระดับ LTV : กรณีศึกษาธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์เคหพัฒนศาสตร์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจตมะณี วงศ์ภักดี. (2556). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณเงินรับฝากของธนาคารพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ณชา อนันต์โชติกุล และลัทพร รัตนวรารักษ์. (2561). ธนาคารไทยเสี่ยงขึ้นหรือไม่ในยุคดอกเบี้ยต่ำ [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2562, จาก : <https://www.pier.or.th>.
- ณัฐธยาน์ ศรีวรณันท์. (2556). ปัจจัยกำหนดจำนวนสาขาของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, 1(3), 46 - 53.
- บดินทร์ มหาวงค์ และไพบุลย์ ผงวงษ์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานและผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์ธุรกิจประยุกต์, 13(18), 15 - 40.
- วริวรรณ เจริญรูป, พวงทอง วัชรราชู, นภาพร ทรัพย์กุลมงคล. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์กับผลการดำเนินงานของกิจการ : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารปัญญาวิวัฒน์, 9(3), 44 - 50.
- วิไลวรรณ เทียงตรง, เกตุแก้ว วิศวกโส, นงคินันท์ จันทร์จรัส. (2561). ปัจจัยกำหนดความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร, 13(1), 307 - 308.
- สายสมร วงศ์สวัสดิ์. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณเงินฝากในระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. 12(27), 123 - 127.
- อุษณีย์ ลิ่วรัตน์. (2559). วิเคราะห์หุ้นราย Sector : หุ่นกลุ่มธนาคาร. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.